

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

A 21ST CENTURY INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF, LAMPHUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

¹จุฬามณี ปันวัง และ ²ปณตนนท์ เกียรติประภากุล

¹ Julamane Punwang and ² Panotnon Teanprapakun

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Lampang Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: julamane2529@gmail.com

¹เบอร์โทร: 086-180-4816

Received: 2025-04-22

Revised: 2025-05-01

Accepted: 2025-05-01

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie, and Morgan (1970) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลาก แบ่งเป็นครู จำนวน 234 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน รวมกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวนทั้งสิ้น 276 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม และ 3) แบบสอบถามเพื่อยืนยันความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ใน ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} = 4.17, $S. D.$ = 0.77) 2) แนวทางการพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

จำนวน 6 แนวทาง 2) ด้านความร่วมมือจำนวน 5 แนวทาง 3) ด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ จำนวน 6 แนวทาง และ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ จำนวน 6 แนวทาง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21

Abstract

This study aimed to: 1) examine the level of 21st-century academic leadership among school administrators under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 2; and 2) explore approaches for developing their 21st-century academic leadership. The sample consisted of school administrators and teachers under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 2. The sample size of 276 participants—234 teachers and 42 administrators—was determined using Krejcie and Morgan's (1970) table and selected through simple random sampling. Research instruments included; 1) questionnaire assessing the level of 21st-century academic leadership, 2) focus group discussion topics, and 3) a validation questionnaire for the proposed leadership development approaches. Data were analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that:

The overall level of 21st-century academic leadership among school administrators under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 2 was high (\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.77). The proposed development approaches for enhancing 21st-century academic leadership included: 1) Interpersonal skills – 6 approaches, 2) Collaboration – 5 approaches, 3) Critical and creative thinking – 6 approaches, and 4) Use of technology for communication and management – 6 approaches.

Keywords: Leadership; Academic Leadership; 21st-Century Academic Leadership

บทนำ

ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นผลผลิตหลักของสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และ ประชากร การจัดการศึกษาจึงไม่สามารถยึดติดกับรูปแบบเดิมได้อีกต่อไป แต่จำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในทุกมิติ โดยเฉพาะการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบริบทนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางวิชาการภายในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบและบริหารจัดการหลักสูตร การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 Office of Primary Education, Lamphun District 2 (2023) พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีอุปสรรคปัญหาซึ่งเกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ฐานะครอบครัวที่ยากจน รวมถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในบางกลุ่มสาระหลัก ผลการประเมินการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2566 มีผลการประเมินคุณภาพยังไม่บรรลุตามค่าเป้าหมาย สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนหนึ่ง มีครูไม่ครบชั้นและมีความขาดแคลนครูตามมาตรฐานวิชาเอก และจากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 88 โรงเรียน มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับโรงเรียน ต่ำกว่าระดับประเทศ คิดเป็นร้อยละ 36.65 จากจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ทั้งนี้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงานเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาในระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 648 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน และครูจำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 276 คน ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับฉลาก และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie, and Morgan (1970) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน และครู จำนวน 234 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใช้คำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual Responses) ทั้งนี้ดังกล่าวมีจำนวนรวม 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน 1)ด้านมนุษยสัมพันธ์ 8 ข้อ 2)ด้านความร่วมมือ 8 ข้อ 3)ด้านการคิดวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ 7 ข้อ 4)ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) บันทึกเสนอต่อสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อออกหนังสือถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในการขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3) นำผลแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมา นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3) แผลผลระดับสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในขั้นตอนดังกล่าวนี้เป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ส่วนที่ 1 การยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คัดเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารงานในสถานศึกษา การนิเทศการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากผู้ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป ในการนี้ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการติดต่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มตามคุณสมบัติที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม ใช้ในการตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ที่ได้จัดทำขึ้นตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด

2) แบบสอบถามเพื่อยืนยันความเหมาะสมของร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 เป็นลักษณะข้อคำถามตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุม และดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามวันเวลาที่กำหนด ดำเนินการบนเครือข่ายออนไลน์ผ่านลิงค์ ZOOM Meetings

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาฉันทามติ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากดังตารางที่ 1 ดังนี้

ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา	\bar{x}	S. D.	แปลผล	อันดับที่
1) ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.14	0.80	มาก	3
2) ด้านความร่วมมือ	4.17	0.78	มาก	2
3) ด้านการคิดวิเคราะห์ และ ความคิดสร้างสรรค์	4.13	0.77	มาก	4
4) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการ สื่อสารและการบริหารจัดการ	4.22	0.74	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.77	มาก	

ตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

(\bar{X} = 4.17, $S.D.$ = 0.77) โดยด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X} = 4.22, $S.D.$ = 0.74) รองลงมาได้แก่ ด้านความร่วมมือ(\bar{X} = 4.17, $S.D.$ = 0.78) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (\bar{X} = 4.17, $S.D.$ = 0.78) และด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์(\bar{X} = 4.13, $S.D.$ = 0.77) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประกอบด้วย 23 แนวทาง ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ 6 แนวทาง ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบุคลิกที่ให้ความเป็นกันเองตามสมควร 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการเข้าใจพฤติกรรมของบุคลากร 5) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษา 6) ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นการสื่อสารที่เปิดกว้างและจริงจัง สร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือในทีม เพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการเติบโตทั้งด้านวิชาการและความสัมพันธ์ของทุกคนในโรงเรียน

ด้านที่ 2 ด้านความร่วมมือ 5 แนวทาง ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำ และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในกิจกรรมทางวิชาการของระดับเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่ หรือหน่วยงานอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และร่วมรับผิดชอบกับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการสร้างความร่วมมือภายในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานภายนอก 4) ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

ด้านที่ 3 ด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ 6 แนวทาง ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ และหาสาเหตุของปัญหาทางด้านวิชาการได้อย่างรวดเร็ว 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาคิดเชิงวิพากษ์ วิเคราะห์ปัญหาจากหลายมุมมอง ค้นหาสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไข 4) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์งานวิชาการให้ทันกับยุคสมัยปัจจุบันและอนาคต 5) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ได้อย่างเป็นองค์รวม 6) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตีความและแปลความหมายข้อมูลที่ซับซ้อนได้อย่างน่าเชื่อถือ

ด้านที่ 4 ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ 6 แนวทาง ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียในการติดต่อสื่อสาร เพื่อความสะดวกรวดเร็ว 3) ผู้บริหาร

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

นำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบการทำงานเพื่อลดการใช้กระดาษ การติดต่อสื่อสารและติดตามงานได้อย่างรวดเร็ว

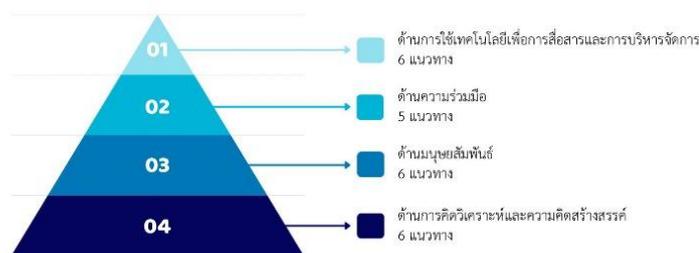
4) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรในด้านการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ให้ก้าวทันสู่โลกอนาคต

5) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถทางด้านการใช้ สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยีได้ดี 6) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และผลงานของสถานศึกษาสู่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่าได้แนวทางทั้งหมด 23 แนวทาง โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ 6 แนวทาง ด้านความร่วมมือ 5 แนวทาง ด้านมนุษยสัมพันธ์ 6 แนวทาง และด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ 6 แนวทาง เพื่อให้การบริหารจัดการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผลของการจัดการศึกษาตามแผน ภูมิภาคที่ 1 ดังนี้

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นระบบ ดังที่

Nammanu (2018, pp. 16–17) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological and digital literacy skills) การใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ได้อย่างคล่องแคล่วสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสารการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชนมีการบริหารจัดการข้อมูล อย่างเป็นระบบและการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ ในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Thongkhli (2017) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก

2) ด้านความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา วางโครงข่ายทางวิชาการของสถานศึกษาโดยมีบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการภายใต้บริบท ของการเปลี่ยนแปลง ดังที่ Mallinge (2001) กล่าวถึงภาวะผู้นำ ศตวรรษที่ 21 ว่า トラบใดที่ยังคงมีมนุษย์ トラบนั้นยังคงมีผู้นำ และแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำมี พัฒนาการมาตามลำดับ ซึ่งภาวะผู้นำถือที่ม เป็นฐานโครงสร้างตามลำดับขั้นนั้นคงอยู่ แต่องค์กรสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการให้สมาชิกสามารถเป็นผู้นำ กันได้ ไม่มีใครต้องการทำงานเพื่อเป็นสมุน ลูกน้อง แต่ต้องการการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้อง กับ Limpiboon (2021, p. 44) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการวางตัวและมีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านการบริหารวิชาการ ประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ดังที่ Sikaewtu (2018, p. 27) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตน การควบคุมอารมณ์ การเป็นมิตรยอมรับยกย่อง และให้ความสำคัญกับความสามารถของแต่ละบุคคล มีแนวทางการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมงานและมอบหมายงาน ให้ปฏิบัติตรงตามความสามารถการสร้างความร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ Phanthuwapi (2019, p. 74) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จากการศึกษา พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการทำงาน ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

4) ด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษาและใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่เป้าหมายและมาตรฐานของการศึกษา ดังที่ Trairat (2019, p. 18) ผู้บริหารที่ดีควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นผู้นำในทุกด้านมุ่งความเชี่ยวชาญด้านทักษะ และความรู้ทางปัญญาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์คิดเชิงซับซ้อนอย่างมีวิจารณญาณบริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาและเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ศึกษาหาความรู้เทคนิคกระบวนการวิธีปฏิบัติงานใหม่ๆ เปิดรับแง่มุมใหม่ ๆ ที่หลากหลายเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ Kitwithee (2018) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ข้อ 3 ในด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ คือ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม ในระดับ มาก

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 การจัดสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เข้าร่วมในการตรวจสอบเพื่อยืนยัน ความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 สามารถอภิปรายแต่ละด้านได้ ดังนี้

1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องมีบุคลิกที่ให้ความเป็นกันเองตามสมควร ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการเข้าใจพฤติกรรมของบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการสื่อสารที่เปิดกว้างและจริงใจ สร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือในทีม เพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการเติบโตทั้งด้านวิชาการและความสัมพันธ์ของทุกคนในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม และสามารถสร้างความร่วมมือและความเชื่อมั่นในทีม เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ดังที่ Bellanca, and Brandt (2011) กล่าวถึง ความสามารถในการปฏิบัติตน การควบคุมอารมณ์การเป็นมิตรยอมรับยกย่อง และให้ความสำคัญกับความสามารถของแต่ละบุคคล มีแนวทางการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมงานและมอบหมายงานให้ปฏิบัติตรงตามความสามารถการสร้างร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ Ploenchit (2015, p. 21) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

2) ด้านความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำ และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในกิจกรรมทางวิชาการของระดับเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่ หรือหน่วยงานอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และร่วมรับผิดชอบกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการสร้างความร่วมมือภายในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และร่วมรับผิดชอบกับผู้ใต้บังคับบัญชา การทำงานร่วมกันจะสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันต่อสถานศึกษา ทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะทุ่มเทในการทำงาน ดังที่ Anantnavi (2019, pp. 40–53) ระบุว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ และสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งเป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำในกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่ง สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่ามีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่กลุ่มเผชิญอยู่ได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำในการชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของส่วนรวมหรือของผู้นำได้อย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งสอดคล้องกับ Un-uan (2021, p. 507) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

3) ด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ และหาสาเหตุของปัญหาทางด้านวิชาการได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาคิดเชิงวิพากษ์ วิเคราะห์ปัญหาจากหลายมุมมอง ค้นหาสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไข ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์งานวิชาการให้ทันกับยุคสมัยปัจจุบันและอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ได้อย่างเป็นองค์รวม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตีความและแปลความหมายข้อมูลที่ซับซ้อนได้อย่างน่าเชื่อถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรดำเนินการกิจกรรมทางวิชาการได้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงข้อมูลหากันได้อย่างเป็นระบบ ดังที่ Karbula (2009) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจในฐานะผู้บริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมของบุคลากร ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ ความสุจริต และจริยธรรมส่วนบุคคล รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ในนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อภาวะผู้นำทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Molangam (2022) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า 1) ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ทักษะการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีโดย ภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

4) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียในการติดต่อสื่อสาร เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ผู้บริหารนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบการทำงานเพื่อลดการใช้กระดาษ การติดต่อสื่อสารและติดตามงานได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรในด้านการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ให้ก้าวทันสู่โลกอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถทางด้านการใช้ สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยีได้ดี ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และผลงานของสถานศึกษาสู่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่องทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบูรณาการเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในศตวรรษที่ 21 พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถทางเทคโนโลยี แลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ Nammanu (2018, pp. 16–17) กล่าวว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological and digital literacy skills) หมายถึง การใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้อย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชน มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบและการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Chinphan (2023, p. 13) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และต่ำสุดคือด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นโครงการที่จะนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาได้ดังนี้ 1) โครงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ 2) โครงการอบรมส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร 3) โครงการนิเทศภายใน 4) โครงการวิจัยในชั้นเรียน

สรุป

ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านมนุษยสัมพันธ์

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

และด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้ทั้งหมด 23 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านมนุษยสัมพันธ์ 6 แนวทาง ด้านการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ 6 แนวทาง ด้านการนำองค์การ 5 แนวทาง และด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และการบริหารจัดการ 6 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 จากมากไปหาน้อย คือด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ ด้านการด้านความร่วมมือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละด้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาตนเองให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประกอบไปด้วย 23 แนวทาง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ควรนำผลการวิจัยในประเด็น แนวทางดังกล่าว ไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 เพื่อขับเคลื่อนภาวะ ผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำพูน เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ เพื่อในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล

References

Anannavee, P. (2019). The development of indicators for academic leadership of school administrators in the 21st century under the Office of the Basic Education Commission in the eastern region. *Journal of Education, Burapha University*, 30(2), 40–53.

- Bellanca and Brandt. (2011). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Bloomington. IN : Solution Tree.
- Chinnapan, P. (2023). Academic administration of schools under Bangkok Metropolitan. *Journal of the Graduate Arts Club*, 1(3), 1-13.
- Karbula, J. (2009). *Case Study on The Role of The Superintendent of Schools in Instructional Leadership and Student Academic Achievement*. Colorado: Colorado State University.
- Kitwithee, K. (2017). Characteristics of School Administrators in the 21th Century Who Working under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. *ARU Research Journal*. 5(1), 33–40.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Limpaiboon, T. (2022). *Academic leadership in the 21st century of basic education school administrators under the Suphanburi Secondary Educational Service Area Office*. (Master's thesis). Kanchanaburi Rajabhat University. Kanchanaburi.
- Mallinge, M. (2001). *Title of the work*. Publisher.
- Molangam, T. (2021). The Relationship Between Managerial Skills in the 21st Century and Academic Administration of the Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 49–63.
- Namnu, M. (2018). *Skills of school administrators in the 21st century under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2*. (Master's thesis). DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Pathum Thani.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *Master plan under the 20-year national strategy*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Panwapee, P. (2019). *Academic leadership in the 21st century of school administrators under the Secondary Education Service Area Office 20*. (Independent Study, Master of Education Program in Education, Sukhothai Thammathirat Open University). Nonthaburi.
- Ploenchit, S. (2015). *Management skills in the 21st century of basic education school administrators under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1*. (Independent study, Kanchanaburi Rajabhat University). Kanchanaburi.
- Sikaewtu, U. (2018). *A structural equation model of 21st century school administrators skills affecting quality schools under Loei Primary Educational Service Area Office 2*. (Master's thesis). Khon Kaen University Library. Khon Kaen.

- Thongkli, W. (2017). Development Model of Academic Leadership of School Administrators in the 21st Century under the Secondary Educational Service Area Office. *Journal of Educational Research and Development, Faculty of Education, Maharakham University*, 13(3), 239-248.
- Trairat, S. (2019). *A Study of 21st Century Skills of School Administrators in Schools under the Ubon Ratchathani Provincial Administrative Organization*. (Master of Education Thesis). Graduate School, Ubon Ratchathani University. Ubon Ratchathani.
- Un-uan, T. (2021). Academic Administration in Elementary Schools Under the Office of Sisaket Primary Educational Service Area 4. *Journal of Educational Innovation and Research*, 5(3), 507-518.